

עפ"ת 61963/11/17 - ח'דר אבו שמלה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורם פליליים

עפ"ת 61963-11-17 אבו שמלה נ' מדינת ישראל
תיק חיזוני:

בפני כבוד השופט ערן קויטו
מערער ח'דר אבו שמלה
נגד מדינת ישראל
פסק דין

1. לפני ערעור על גזר דיןו של בית משפט השלום לቴבורה בחיפה (להלן: "בית משפט קמא") שניתן בגדր תחת"ע 16-05-7736.

ההילך בבית משפט קמא

2. לפני בית משפט קמא הונח כתוב אישום בו יוחסה למערער עבירה של נהיגה ברכב כאשר תוקף רישיון הנהיגה שלו פקע, וחלפו למעלה משעה חדשית מיום פקיעת תוקפו, לפי סעיף 10(א) לפקודת התubeורה [נוסח חדש], (להלן: "פקודת התubeורה"). המערער הודה בביצוע העבירה המיוחסת לו וביקש לצרף שני תיקים נוספים. עניינו של אחד התיקים שצורפו הוא נהיגה ללא רישון נהיגה תקף, נהיגה ללא ביטוח ואי צוות לתמורת. עניינו של השני הוא נהיגה ללא רישון נהיגה תקף ולא ביטוח.
- המערער הורשע אףוא בביצוע שלוש עבירות לפי סעיף 10(א) לפקודת התubeורה, שתי עבירות לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח הרכב מנوعי [נוסח חדש], התש"ל-1970, ועבירה לפי תקנה 22(א) לתקנות התubeורה, התשכ"א-1961.
3. על פי כתוב האישום בתיק המוביל, ביום 24.2.16 בשעה 15:00 נהג המערער בחיפה, ברכב מס' פתוח מסוג וולבו, כשתווקף רישון הנהיגה שלו פקע ביום 6.2.11. על פי כתוב האישום באחד התיקים שצורפו, ביום 12.12.16 בשעה 19:09 נהג המערער בתל אביב, תוך נסיעה על נתיב המועד לתubeורה ציבורית, ברכב מס' סוג סקניה ללא רישון נהיגה תקף ולא פוליסט ביטוח. על פי כתוב האישום בתיק נוסף שצורף, ביום 8.2.16 בשעה 18:15 נהג המערער בכביש 70 ברכב מס' סוג סקניה כשתווקף רישון הנהיגה שלו פקע ביום 6.2.11 ולא פוליסט ביטוח.
4. בטעינה לעונש עטרה המאשימה לפני בית משפט קמא להטיל על המערער עונש הכלל פסילת רישון נהיגה בפועל לתקופה שלא תפחת מעשרה חדשים, פסילה מותנית וקנס. מנגד ביקש ב"כ

המערער להתחשב במרשו ככל הניתן. ב"כ המערער טען כי עסקין במסכת עובדתית אחת אשר יש להתייחס אליה כאל אירוע אחד לצורך קביעת מתחם העונש ההולם. כן הדגיש את מצבו הבריוציאי הקשה והחריג של המערער, אב לשבעה ילדים, סב ליותר מעשרים נכדים, והאדם היחיד הנהוג בביתו. ב"כ המערער ביקש להימנע מლפסול בפועל את רישון הנהיגה של המערער. כן טען כי ככל שיטול עונש פסילה בפועל, יש לסיגו כך שהפסילה לא תחול בשעות העבודה שכן המערער עובד מבוקר עד ערב הנהג משאית. ענישה מחמירה תפגע במתה לחמו ותגרום נזק ממשמעות לבני המשפחה. נתען כי פקיעת תוקף רישון הנהיגה מקורה בחובות שצבר המערער בהליך הוצל"פ ולא בסיבות אחרות. לגישתו ניתן להחמיר ברכיבי ענישה אחרים אך להימנע מლפסול את רישון הנהיגה של המערער.

גזר דין של בית משפט קמא

5. בגזר דין עמד בית משפט קמא על נסיבות ביצוע העבירות, עבירות הנהגה ללא רישון הנהיגה תקף לאחר שתקפו פקע למלعلا מחמש שנים מעת ביצוען וUBEIRUT נלוות. בית משפט קמא דחה את טענת בא כוחו לפיה מדובר באירוע אחד שכן מדובר במועדים שונים ובUBEIRUT המתפרשות על פני תקופה בת מספר חודשים, החל מפברואר 2016 ועד דצמבר 2016. לגישת בית משפט קמא יש בעובדה שהמערער מצא לנוכח פעם אחר פעם ללא רישון הנהיגה תקף כדי להוות נסיבה לחומרה. צוין כי המערער לא תיקן את המחדל וגם אם הוא פועל להסדרתו לא עשה כן ולא ניצל את הזמן הרב שעמד לרשותו במסגרת הדוחות שניתנו בהליך. לאחר שiscal את מהות העבירות, את נסיבות ביצוען, את העורך החברותי שנפגע מביצוען, כמו גם את מדיניות הענישה הנהוגה, סבר בית משפט קמא כי מתחם העונש ההולם, ביחס לכל אחת מן העבירות, צריך לכלול פסילת רישון הנהיגה בפועל לתקופה שלא תפחית שניים וחודשים ולא עלה על שבעה וחודשים לצד קנס ממשמעויות. כן החלטט להטיל על המערער עונש כולל.

לקולא הbia בית משפט קמא בחשbon את הודהתו מידית של המערער, את נסיבותיו האישיות, את מצבו הכלכלי ומצבו הבריוציאי כמפורט במסמכים שהוצעו לעיינו, ואת הנזק שייגרם לו כתוצאה מפסיקת רישון הנהיגה לתקופה ארוכה. כן שקל לקולא את טענת ההגנה לפיה המערער פועל במרץ להסדרת המחדל. לחומרה שקל את עברו התעבורתי של המערער הכולל 112 הרשעות קודמות, לרבות הרשעות בגין UBIRUT דומות. בהקשר זה סבר שיש להתחשב בוותק נהיגתו הרוב של המערער, בעובדה שמדובר בנוהג מקטזע, ובכך שבמהלך שש השנים האחרונות לא עבר המערער UBIRUT נוספות. כן שקל לחומרה את העובדה שמדובר במספר UBIRUT אשר עברו במסגרת ההליך שלפניו. נוכח כל האמור לא סבר בית משפט קמא שניתן להימנע מפסיקת בפועל של רישון הנהיגה ואף קבע שרואו להשיט על המערער פסילה ברף העlion של מתחם שנקבע. עם זאת, נוכח הנסיבות לקולא, החליט לחשיט פסילה מתונה בדבריו. אשר לעתירת הגנה לסייע הפסילה, סבר בית משפט קמא שאין מקום להיעתר לה. זאת שכן סיוג הפסילה יעקר מתוכן את עונש הפסילה.

6. נוכח כל האמור הטיל בית משפט קמא על המערער את העונש כדלקמן -

קנס בסך 3,000 ₪ לתשלום תוך מאה ועשרים יום; פסילה מלנהוג ו/או מלקביל ו/או מלחזיק רישון הנהגה לתקופה של ששה חודשים בפועל תוך קביעה כי רישונו הופקד; פסילה מלנהוג ו/או מלקביל ו/או מלחזיק

רישיון נהיגה לתקופה של חמישה חודשים על תנאי במשך שלוש שנים והתנאי הוא שלא יעבור אותה/וותועליה/ו הורשע או אחת העבירות המפורחות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפיקוד התעבורה.

הערעור

7. המערער ממאן להשלים עם גזר דיןו של בית משפט קמא. לטענתו, בגין הדין הוטל עליו עונש חממי יותר על המידה.

בהתודעה הערעור ובטעונו המשלימים ציין ב"כ המערער כי העונש שהוטל על מרשו הוא חמור, קיצוני ולא מידתי. לדידו, העבירות בהן הורשע המערער הן עבירות טכניות שענין פקיעת רישיון הנהיגה עקב צבירת חובות. כפי שנגדרך כלל בinati המשפט לתעבורה, אם בית משפט קמא היה מסוגל למערער מחדש את רישיונו ולהציג בפניו רישיון נהיגה תקף לאחר תשלום חובותיו, לא היה בית משפט קמא מטיל עונש פסילה בפועל כלל. המערער הצהיר בבית משפט קמא כי הוא פועל ופועל להסדרת רישיונו וחידשו אף בית משפט קמא לא התייחס להצחרתו זו ולא נתן לה כל משקל בבוואו לגזור את הדין. המערער (נаг' משאית) חולה במחלות קשות מאוד וזקוק לרישיון הנהיגה הן לצרכי עבודתו והן לצרכי נסיעותיו לטיפולים רפואיים אותן הוא מקבל. בהקשר זה בית משפט קמא לא נתן משקל הולם לנسبותיו האישיות ולמצבו הבריאותי הייחודי. על פי מדיניות הענישה הנהוגה נוטים בתים המשפט שלא להשית פסילה בפועל מקום בו מוסר המחדל. בית משפט קמא שגה בקביעתו לפיה המערער לא ניצל את הזמן הרבה שעדתו לרשותו במסגרת התנהלות ההליך ולא פעל לחידוש הרישיון. בעניינו זה הוצהר מפי ב"כ המערער כי המערער מיזג על ידי ע"ד שפועל במסגרת הליכי הוצאה"פ לחידוש הרישיון. כיוון שמדובר בעניין בירוקרטיה מטבע הדברים ההליך מתארך ומתרחש, וזאת בשל עיכוב בקבלת תשובות המרכז לגביית קנסות. בית משפט קמא התעלם מהעובדה כי המערער אושפץ במהלך ההליך והדבר הקשה עליו את הסדרת הליכי הוצאה"פ הן מול עורך דין והן מול המרכז לגביית קנסות. על אף מצבו הבריאותי הייחודי והנסיבות הקשות אליו נקלע, המערער פועל במהלך המהלך, עשה הכל יכולתו, ואף שכר שירותו ע"ד כאמור על מנת להביא לזרז ההליך. בית משפט קמא לא נימק את דחית בקשה המערער לסייע הפסילה על אף שהוא נתמך hon בחוק והן בפסיקה. התיחסותו של בית משפט קמא וקביעתו כי הסיג מעקר את הפסילה מתוכן מנוגדת להלכות שנקבעו לאורך השנים בעניינו סיוג הפסילה. בנסיבות מיוחדות ובנסיבות מיוחדים כגון אלו, וכן משיקולי שיקום, בתים המשפט נוטים לסייע פסילת רישיון הנהיגה על מנת שלא לפגוע בפרנסת נאשימים, כאשר מוכח כי העבודה היחיד היא בנהיגה וכי מצבם הבריאותי אינו מאפשר להם עבודה חלופית. אין מדובר בעבירה בטיחותית אלא בעבירה טכנית שנבעה כאמור מאי תשלום חובות בשל מצב כלכלי קשה ונסיבות אישיות שאינן קלות.

הוסיף ב"כ המערער והזכיר פסקי דין רבים בגדלים לא הוטלו עונשי פסילה בפועל כלל לאחר הסרת המחדל וריפוי הפגם, ולחלוףין הוטלו עוני הטענו פסילה בפועל לתקופות מותנות וקצרות מזו שהוטלה על המערער.

לפיכך התבקש בית המשפט להמתיק את עונשו של המערער באופן משמעותי.

8. בדיון חוזר ב"כ המערער על טענותיו הרבות והוסיף כי במשך התקופה מאז פקיעת תוקף רישיון הנהיגה פעל המערער לתקן הפגם ולהסרת המחדל על ידי הוצאה רישיון הנהיגה. העיכוב היחיד כוון אינו כרוך

בעבירות תעבורה או עבירות כלשהן אלא אף בהליך בירוקרטי שמקורו במרכז לגבית קנסות. עורר הדין המיציג את המערער בהליכי הוצאה¹⁶ מסר לב"כ המערער כי החסימה לקבלת רישיון הנהיגה הוסרה. כתע על המערער לשלם חלק מהתשולם שנקבעו על ידי המרכז לגבית קנסות. המערער טרם קיבל את שוברי התשלום, אך לאחר תשלום מספר תשולם (שלושה ראשונים) ניתן יהיה לפנות למשרד הרישוי לצורכי קבלת רישיון הנהיגה. נסיבותו האישיות של המערער קשות ביותר ואף בדיקת מודוקדקת של עברו התעבורי מגלה שעסקין בגלילו הרשעות קודומות אופייניות למי שניהגה היא עוסקו. מכל מקום, עבירות התעבורה האחזרונה שביצע המערער נעברה לפני מספר שנים לא מבוטל.

9. בית המשפט התבקש להקל בעונשו של המערער באופן ממשועתי, לבטל את רכיב הפסילה בפועל או ל凱ץ את הפסילה תוך החמרה ברכיבי ענישה אחרים (פסילה מותנית והתחייבות). לחילופין התבקש בית המשפט לסייע את הפסילה כך שמערער יוכל לעבוד, לנוהג במהלך שעות היום, ולהוות את הפסילה לשעות הלילה בלבד.

10. המשיבה טענה תחילה כי על המערער היה לצרף להודעת הערעור את שלושת כתבי האישום בגנים הורשע בבית משפט קמא. במהלך הדיון הוגשו באמצעותה שני כתבי האישום שצורפו לענין העונש.

המשיבה טענה כי הענישה המקובלת בעבירות מסווג אלה בהן כשל המערער היא פסילת רישיון הנהיגה בפועל למשך מספר חודשים ולעתים כולל הענישה אף רכיב מאסר בפועל. כן טענה כי ב嚷נוד לטענות המערער בית משפט קמא הביא בחשבון את נסיבותו לרבות מצבו הבריאותי. עם זאת, מצבו הבריאותי של המערער אינו אמר לו הוביל לתוכאה לאมาตรฐานה. עוד טענה המשיבה כי תוכאה נעדרת פסילה בפועל, בהינתן עבירות המכוביד של המערער, לא הייתה נתנת מענה הולם למסוכנותו התעבורתית.

אשר לפסיקה אליה הפנה ב"כ המערער, רובה ככליה עוסקת בנוגדים אשר הסירו את המחדל ביחס לרישון הנהיגה זהה לא המצב בעניינו. כך או כך, פסיקתם של בתים המשפט לתעבורה אינה מחייבת את ערכות הערעור. כן הוגשה פסיקה המצדדת בענישה שהוטלה בידי בית משפט קמא.

11. נוכח כל אלה ביקשה המשיבה לדוחות את הערעור.

דין והכרעה

12. בחנתי את הנתונים שלפני וشكلתי עניינו של המערער. סבורני כי המערער כשל בעבירות שאין טכניות אלא בעבירות אשר הסכנה בעטין לציבור המשמשים בדרך היא רובה, ולצדיה זלזול מתמשך בהוראות הדין. כן oczywiście, ב嚷נוד לאמר בהודעת הערעור, כי המערער לא הצהיר בבית משפט קמא כי הוא פועל ופועל להסדרת רישיון הנהיגה. בדיון אף הבהיר כי טרם התגבשו התנאים לקבלת רישיון הנהיגה מחדש.

13. בשנת 2011 פקע תוקף רישיון הנהיגה של המערער אך נראה כי הוא אינו משלים עם פקיעתו וממשיר להוג. בעבורות שביצעו המערער קיימת חומרה לא מבוטלת שכן המערער נהג ושב ונוהג לאחר שתוקף רישיון הנהיגה שלו פקע חמיש שנים קודם לכן. בשתי ההזדמנויות נהג המערער ללא פוליסט ביטוח המכסה את נהיגתו ובכך פגעה נוספת במספרם מוגנים. אם הייתה תאונה מתרחשת, נזקיה, או חלקם, היו עלולים להסביר נזק גם לקופה הציבורית. באחת ההזדמנויות נהג המערער ברכב משא על נתיב המועד לתחבורה ציבורית.

14. ב"כ המערער הפנה לפסיקה מוקלה, אך כנطען מפי המשיבה רובה ככליה עוסקת בנוהגים שrifפאו את הפגם וקיבלו רישיון הנהיגה. מנגד, בפסקה ענפה הוטלו עונשי פסילת רישיון הנהיגה בפועל לתקופות לא קצרות בגין עבירות שנערכו בנסיבות דומות. עונשי פסילה אלו אושרו או נפסקו בערכאות הערעור (ראו לדוגמה: עפ"ת (מחוזי מרכז) 16-12-16 **לי נ' מדינת ישראל** (12.1.17); עפ"ת (מחוזי נצרת) 39803-04-15 **עומר נ' מדינת ישראל** (20.9.15); עפ"ת (מחוזי מרכז) 14-05-14 **בליה נ' מדינת ישראל** (7.9.14)).

15. כן נפסק בرع"פ 16/10/7810 **לי נ' מדינת ישראל** (30.10.16) -

"בבחינת למעלה מן הצורך, יפים בעניין זה דבריו השופט נ' סולברג בرع"פ 8013/2013 מסעוד נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (18.12.2013), אשר עסוק גם הוא בהטלת עונש מאסר במקרים של עבירות חוזרות של נהיגה בלי רישיון הנהיגה ולא ביטוח. וכך כתוב: "במהלכו העיד המבקש על עצמו כי מORA החוק אינם חול עליו. רחמןות יתרה כלפיו, כמוות כתacctיות אל הולכי רגל תמיימי-דרך ואל שאר המשתמשים בכביש. אין הצדקה לחשוף לסכנות נפשות, וגם לא לנזקים כספיים הנובעים מן הקשי היפרע ממי שגרם לפגעה בתאותות דרכים כשאינו מחזיק ברישון ואייננו מבוטח". אמרת הדבר, לא נגרמו פגיעות פיזיות בעקבות המבקש, אך המעשים שלעלצם מצדיקים עינויה חמירה. נכון ריבוי העבירות של המבקש, והיות שעונייה קלה יותר לא הביאה אותו לחドル מביצוע עבירות התנועה, יש מקום למצות את הדין עם המבקש".

16. בנוסף אפנה לדברי בית המשפט העליון שנאמרו על אדם שנוהג ללא רישיון הנהגה (שתוקפו פג עשר שנים קודם להנוגתו) והואלו עליו, בין היתר, עונשי מאסר בפועל ומאסר על תנאי.

במסגרת רע"פ 13/1973 **חן נ' מדינת ישראל** (24.3.13) נקבע -

"בהתיחס למידת העונש שהוטל על המבקש, סבורני, כי עונש זה אינו מצדיק התערכות, משайн בו כל סטייה חריגה מדיניות העונישה המקובלת. לעניין רכיב המאסר בפועל, שתי הרכבות הקודמות ראו עין בעין את חומרת העבירה שביצעו המבקש, וקבעו, כי בנסיבות העניין, אין מנוס מהטלת עונש מאסר רצוי בפועל, זאת, בעיקר לשם הרתעת המבקש, אשר לחובתו עבר תעבורתי לא מבוטל, ונוהגה חוותרת ונשנית, במשך שנים רבות, ללא רישיון, אשר תוקפו פג בשנת 2001. בנסיבות המקרה שלפני, אין מדובר, לטעמי, בעונש החורג באופן **קייזוני** מרף העונייה הראיי בעבירות דומות, ולפיכך לא מצאתי כי יש מקום להתערב בעונש שהוושת על המבקש, במסגרת בקשה רשות ערעור זו".

יוער Ci המערער לא נאלץ לבצע את העבירות בעטין של נסיבותיו האישיות. נראה Ci נוכח עיסוקו כנוגע משאית החלטת להעתלם מעובדת היוו גדר רישון נהיגה תקף, לנוהג, ולשוב ולנהוג (בשתי רכבי משה שונים ובמקומות שונים בארץ), مثل היו הוראות הדין המלצה בלבד. בהקשר זה מקבל אני את גישתו של בית משפט קמא לפיה לא מדובר באירוע אחד לצורך קביעת מתחם העונש ההולם. כל מעשה עבירה שביצע המערער הוא תוצאה של בחירה מודעת ומחודשת לעbor עבירות ולסקן בנהיגתו את הציבור, עת ניתן היה להימנע מביצוע המעשה. אף אין לבטל את התייחסותו האישית של המערער אשר באה לביטוי לא רק בנהיגה חוזרת ונשנית לאחר שתוקף רישון הנהיגה שלו פקע מספר שנים קודם לכן, אלא גם בהתייחסותו להליך דין. את הליך הערעור יוזם המערער בעצמו אך בחר להיעדר מן הדיון ולא שהראה סיבה מוצדקת לכך, ממש כפי שנunders מעתיקיהם שענינו בבית משפט קמא. עוד אצין כי טענותיו של ב"כ המערער על אודות המאמץ הרוב הנעשה על מנת לשלם חובות נתענו מבלי שגבו ונתמכו בראייה כלשהי.

18. הلقה עmeno לפיה ערכאת הערעור לא תتعיר בענישה שנגזרה בידי הערכאה הדינית אלא במקרים בהם ניתן להצביע על טעות מהותית בגין הדיון או במקרים בהם בית המשפט הדיני חרג באופן קיצוני מדיניות הענישה הנהוגה והמקובלת.

פסק בע"פ 5717/14 מדינת ישראל נ' גדבן (2.12.14) -

"[...] לא בנקל תעריך ערכאת הערעור בעונש שנגזרה הערכאה הדינית, וההתערבות שמורה לקרים חריגים שבהם נפללה טעות מהותית בגין הדיון או במקרים שבהם העונש חורג באופן מובהק מרמת הענישה הרואיה, וזאת גם אחרי תיקון 113 (ראו למשל: ע"פ 9097/05 מדינת ישראל נ' ורשלובסקי (3.7.2006); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 عبدالיב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014))."

19. בהינתן האמור עד כה, דומני Ci העונש שהוטל על המערער אינם מחמיר יתר על המידה. נראה ברורות כי בଘירת הדיון שקל בית משפט קמא את כלל הנמנימים הצריכים לעניין, תוך התחשבות בכל נסיבה ונסיבה הן לחומרה והן לקולא. גזר דין של בית משפט קמא הוא ראוי ומואزن ולא מצאתי הצדקה לשנותו.

10. אשר לבקשת המערער לסייע את הפסילה ולאפשר לערער לנוהג בשעות היום, אזכיר Ci סעיף 36א לפיקודת התעבורה קבע ככל שפסילת רישיונות המוטלת על ידי בית המשפט תחול על נהיגה ברכב מכל סוג שהוא. זהו הכלל והחריג לו הוא: "[...] **ראשי בית המשפט בנסיבות מיוחדות שיפреш בפסק הדיון, להורות כי הפסילה לא תחול לגבי נהיגת הרכב מסוים או לגבי סוג מסוים של רכב.**".

הפסיקה הכירה בכך במקרים המצדיקים סיוג וסיווג פסילת רישיונות נהיגה הם חריגים ומצומצמים, כדי לא לרוקן מתוכן את משמעותו ותוכן הפסילה (ראו לעניין זה: רע"פ 4265/12 **איליזרוב נ' מדינת ישראל (14.6.12)**). ככל שפסילת רישיונות נהיגה מסוימת או סוגה הדבר נעשה לגבי נהיגה ברכב "יחודיים" כגון טרקטור או מלזה, באזור מתחום תוך צמצום חשיפת כלל הציבור לסיכון.

יפים לעניינו הדברים שנאמרו בע"פ 3708/08 טואפרה נ' מדינת ישראל (20.7.08) -

"[...] אין מקום להביא עד לחוכה אוitelola כמעט את העונש אם אפשר לערער לשוב מהירה לכਬיש, והכbesch הוא המקום בו בוצעו העבירות, אל נשכח. ולבסוף, גם בנסיבות של אבטלה כנעה, המערער הוא אדם צעיר, ויש לקוות כי יוכל למצוא לתקופת הפסילה מקום עבודה שאינו כרוך בנגדי".

11. דברים אלו מקבלים משנה תוקף שעה שהערער נעדר רישון נהיגה תקף גם ביוםינו אלה. קבלת בקשה ב"כ המערער בהקשר זה חוטאת לדעתו לתוכלית הפסילה.

12. על יסוד הטעמים לעיל ובהתבררם זה לזה סבורני כי לא נפלת טעות בגזר דין של בית משפט קמא ולא הוכחה עילה המצדיקה התערבות בו. משכך אין מקום להיעתר לערעור.

הצדדים הסכימו כי פסק דין ינתן בהיעדרם.

הוכיחות שלח את פסק דין לצדים ותודה קבלתו.

ניתן היום, כ' טבת תשע"ח, 07 בינואר 2018, בהעדר הצדדים.